

Opće odrednice finskog odgojno-obrazovnog sustava

Vinceković, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:740139>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-24**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

LUCIJA VINCEKOVIĆ

DIPLOMSKI RAD

**OPĆE ODREDNICE FINSKOG ODGOJNO-
OBRAZOVNOG SUSTAVA**

Čakovec, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime: Lucija Vinceković

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: Opće odrednice finskog odgojno -
obrazovnog sustava**

MENTOR: doc.dr.sc. Tomislav Topolovčan

Čakovec, rujan 2020.

Zahvale

Iskrenu zahvalu dugujem svome mentoru doc. dr. sc. Tomislavu Topolovčanu na ukazanoj podršci, stručnim savjetima i pomoći kroz studiranje te pri izradi ovog diplomskog rada.

Zahvaljujem učiteljicama VI. osnovne škole u Varaždinu, gdje sam obavljala stručno – pedagošku praksu, što su me bodrile i što su mi uvijek bile spremne pomoći.

Svojoj obitelji i prijateljima zahvaljujem što su me pratili i podržavali tijekom mog studiranja.

Posebnu zahvalnost upućujem svojoj sestri Barbari Vinceković i kolegici Niki Milolaži bez kojih ne bih tako uspješno završila svoj studij.

SAŽETAK

Finski odgojno-obrazovni sustav danas slovi kao jedan od vodećih u svijetu. Nakon suočavanja s posljedicama Drugog svjetskog rata i s gospodarskim krizama, Finska je morala odlučiti između uspjeha i nezadovoljstva. Uvođenjem mnogih reformi, posebno u obrazovanju, Finska se uspjela popeti na vrh i polako je postajala uzor ostalim zemljama diljem svijeta. Obrazovanje u Finskoj započinje neobaveznim vrtićem te predškolskim obrazovanjem koje traje jednu godinu i obavezno je za svu šestogodišnju djecu. Osnovno obrazovanje traje devet godina i odvija se unutar jedne strukture. Učiteljska profesija u Finskoj jedna je od najatraktivnijih, stoga su njihovi fakulteti vrlo selektivni i samo mali postotak prijavljenih studenata ipak upiše ovaj studij.

Ključne riječi: Finska, odgojno-obrazovni sustav, obrazovanje, učitelj

SUMMARY

GENERAL DETERMINANTS OF THE FINNISH EDUCATIONAL SYSTEM

Finnish educational system today has the reputation of being one of the best in the world. After the World War II and the confrontation with its consequences and the economic crisis, Finland had to decide between the success or dissatisfaction. By introducing numerous reforms, specially in education, Finland has climbed to the top and slowly became a role model for other countries worldwide. Education in Finland starts with optional kindergarten and one year preschool education mandatory for all six-year-old children. Primary education lasts nine years and is being held within the one same structure. Teaching profession in Finland is of the most attractive professions in general so their colleges are very selective and very little number of student applicants is enrolled in this field of studies.

Key words: Finland, educational system, education, teacher

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY	2
1. UVOD.....	4
2. RAZVOJ FINSKOG ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA I REFORME.	5
3. FINSKI ŠKOLSKI SUSTAV	12
3.1. ISCED 0 – ODGOJ I OBRAZOVANJE U RANOM DJETINJSTVU I PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE.....	14
3.2. ISCED 1 i 2 – INTEGRIRANO PRIMARNO I NIŽE SEKUNDARNO OBRAZOVANJE – OSNOVNO OBRAZOVANJE	16
3.3. NASTAVNI KURIKULUM	18
4. OCJENJIVANJE	20
5. OBRAZOVANJE UČITELJA	24
6. ULAGANJE U ŠKOLSTVO	27
7. PISA – TAJNA FINSKOG USPJEHA.....	28
8. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA	30
9. POPIS TABLICA.....	31
ŽIVOTOPIS	32
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	33

1. UVOD

Finska je zemlja smještena na samom sjeveru Europe. Obuhvaća površinu od 338 000 kilometara kvadratnih te je time peta zemlja po veličini u Europi, a šezdeset i četvrta po veličini u svijetu. Zbog velikog broja prirodnih jezera, ovu zemlju često se naziva i „zemljom tisuću jezera“.

Zemlja koja je u Europi prošla duboku gospodarsku i obrazovnu transformaciju u posljednjih pola stoljeća, a posebno nakon velike bankarske krize, transformirala se u gospodarstvo s visokim učinkom (Hargreaves, Halász, Pont, 2007) te danas slovi za jedno od najstabilnijih i najuređenijih svjetskih društava. Zdravstveni, mirovinski, pravosudni i drugi sustavi uzorni su modeli drugim zemljama u razvoju, pa čak i razvijenim zemljama koje svoje već postojeće kvalitetne sustave, koliko je to moguće, nastoje i poboljšati.

Kao uzor i primjer kvalitete i stabilnosti sve se češće spominje i finski odgojno-obrazovni sustav. Finski odgojno-obrazovni sustav slovi kao jedan od najboljih sustava u svijetu. Nakon Drugog svjetskog rata Finska je počela mijenjati svoj odgojno-obrazovni sustav. Znanje je u Finskoj postalo kapital, a obrazovanje se smatra javnim dobrom i ima važnu ulogu u izgradnji nacije. Tijekom godina provedene su brojne reforme u školstvu – uspjeli su stvoriti odgojno-obrazovni sustav koji omogućuje jednake šanse za obrazovanje svima, sustav koji je jednako hvaljen zbog pravednosti i zbog kvalitete.

2. RAZVOJ FINSKOG ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA I REFORME

Finska je nacija koja je gotovo sedam stoljeća bila pod vlašću Švedske i Rusije, a istinsku neovisnost postigla je tek u posljednje tri generacije, točnije 1917. godine. U kontekstu ove povijesne ostavštine, a usprkos oštroj i zahtjevnoj klimi te sjevernoj geografiji, nije iznenađujuće da se jedna od najpopularnijih finskih izreka prevodi: „Bilo je dugo, bilo je teško, ali uspjeli smo!” (Hargreaves, Halász, Pont, 2007).

„Razdoblje nakon Drugog svjetskog rata za Finsku je bilo vrijeme političke nestabilnosti i gospodarskih promjena, no i vrijeme koje je potaknulo nove društvene ideje i smjernice – posebno ideju o jednakim mogućnostima obrazovanja za sve.” (Sahlberg, 2012).

Sahlberg (2012) navodi kako je korisno objasniti podudarnosti između razvoja finskog odgojno-obrazovnog sustava i triju razdoblja gospodarskog razvoja nakon Drugog svjetskog rata:

- promjenom iz sjevernoeuropske poljoprivredne nacije prema industrijskom društvu (1945. – 1970.) postignut je razvoj jednakih mogućnosti obrazovanja
- stvaranje sustava javnih općih obveznih škola uz pomoć nordijske socijalne države sa sve višom razinom tehnologije i tehnoloških inovacija (1965. – 1990.)
- kvaliteta osnovnog obrazovanja i razvoj visokog obrazovanja poboljšani su u skladu s novim identitetom Finske kao ekonomije s visoko razvijenom tehnologijom utemeljenom na znanju (1985 – danas).

Završetak Drugog svjetskog rata je, prema Sahlbergu (2012), potaknuo toliko radikalne promjene finskih političkih, gospodarskih i društvenih struktura da je bilo potrebno uvesti trenutačne promjene u obrazovnim i drugim društvenim ustanovama. 1960-ih finsko je društvo napustilo mnoge stare vrijednosti, a tradicionalne su se ustanove počele mijenjati. Najuočljivije promjene bile su vidljive u javnim službama, posebice u osnovnom obrazovanju. Njihove su brzina i korjenitost iznenadile mnoge Fince.

Za prve reforme koje su finski kurikulum modernizirale u skladu s međunarodnim standardima zaslužan je profesor Matti Koskenniemi. On je bio tajnik Povjerenstva za kurikulum u osnovnim školama koje je finska vlada osnovala u lipnju 1945. godine. Nekoliko godina prije napisao je poticajnu knjigu o osnovnoškolskoj didaktici. Njegovom se zaslugom u stajalištima o kurikulumu u Finskoj promijenila usmjerenost s nastavnog plana i programa na opisivanje obrazovnih ciljeva, obrazovnog procesa i vrednovanja (Sahlberg, 2012).

Povjerenstvo za kurikulum u osnovnim školama zauzelo je središnje mjesto u povijesti finskog obrazovanja. Kvaliteta njihova rada smatrala se iznimno visokom. Posebna pozornost pridavala se određivanju novih obrazovnih ciljeva, odstupivši na taj način od njemačke tradicije u finskom školstvu (Sahlberg, 2012).

Finska je vlada 1946. godine osnovala drugo važno povjerenstvo, Povjerenstvo za odgojno-obrazovni sustav. Glavna zadaća ovog povjerenstva bila je utemeljiti propise za obvezno obrazovanje i zajednički okvir načela za određivanje načina povezivanja različitih dijelova odgojno-obrazovnog sustava. Nakon manje od dvije godine predložili su da osmogodišnje obvezno obrazovanje, jednako za svu djecu bez obzira na njihovu društveno-ekonomsku situaciju, bude temelj finskog odgojno-obrazovnog sustava. Taj bi školski sustav trebao izbjegavati usmjeravanje sposobnijih učenika prema „akademske” predmetima, a onih koji žele učiti manualne vještine prema „strukovne” programima. Međutim, zadržalo se pravilo da samo oni učenici koji su učili strane jezike tijekom osnovnog obrazovanja smiju upisati višu srednju školu ili gimnaziju, a ona je bila jedini put prema visokom obrazovanju (Sahlberg, 2012).

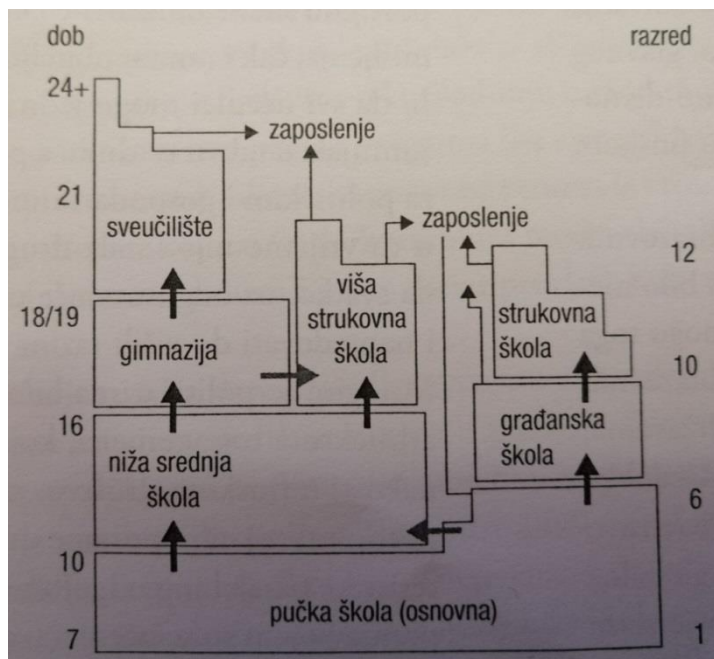
Godine 1956. osnovano je treće povjerenstvo koje je imalo ključno značenje – Povjerenstvo za školski program. Ono je trebalo ujediniti finski odgojno-obrazovni sustav i uskladiti promjene u raznim podsektorima obrazovanja. Rad ovog povjerenstva temeljio se na analizi međunarodnih obrazovnih sustava kakva do tada još nije bila provedena. 1959. godine Povjerenstvo je predložilo da se buduće obvezno obrazovanje u Finskoj temelji na devetogodišnjoj javnoj općoj školi koja bi imala sljedeću strukturu:

- prva četiri razreda zajednička za sve učenike

- 5. i 6. razred čine višu osnovnu školu u kojoj se učenici mogu usredotočiti na praktične predmete ili strane jezike
- 7., 8. i 9. razred dijele se u tri smjera: strukovni i praktični, „opći” s jednim stranim jezikom te „napredni” s dvama stranim jezicima.

Rad ovog povjerenstva pokrenuo je važnu raspravu o središnjim vrijednostima obrazovanja u finskom društvu. Ključno je pitanje bilo je li načelno moguće da se sva djeca obrazuju i postignu slične obrazovne ciljeve. Nastavnici u osnovnim školama slagali su se s činjenicom da svi učenici mogu jednako dobro učiti, sveučilišta su uglavnom sumnjala u takvu tvrdnju, a političari su bili podijeljeni. Potreba za političkim i gospodarskim napretkom u svjetskim okvirima u to je vrijeme natjerala Finsku na prihvaćanje prijedloga da svatko, uz odgovarajuće uvjete i potporu, može učiti strani jezik i napredovati do viših razina obrazovanja, što je bilo suprotno onome što se do tada smatralo (Sahlberg, 2012).

Slika 1. Struktura odgojno-obrazovnog sustava u Finskoj prije 1970. (izvor: Sahlberg, 2010, str. 50).¹

¹ Karakteristike odgojno-obrazovnog sustava do početka 1970-ih prema kojem su se učenici u dobi između jedanaeste i dvanaeste godine dijelili u dva obrazovna smjera

„Ne bi bilo primjereno tvrditi da je stvaranje nove opće obvezne osnovne škole, ili *peruskoulu*, koja se često smatra strukturnim temeljem današnjeg ugleda finskog obrazovanja, isključiva zasluga političara i vlasti. Mnogi su drugi, uključujući nastavnike u školama, pridonijeli stvaranju novog odgojno-obrazovnog sustava u Finskoj.” (Sahlberg, 2012).

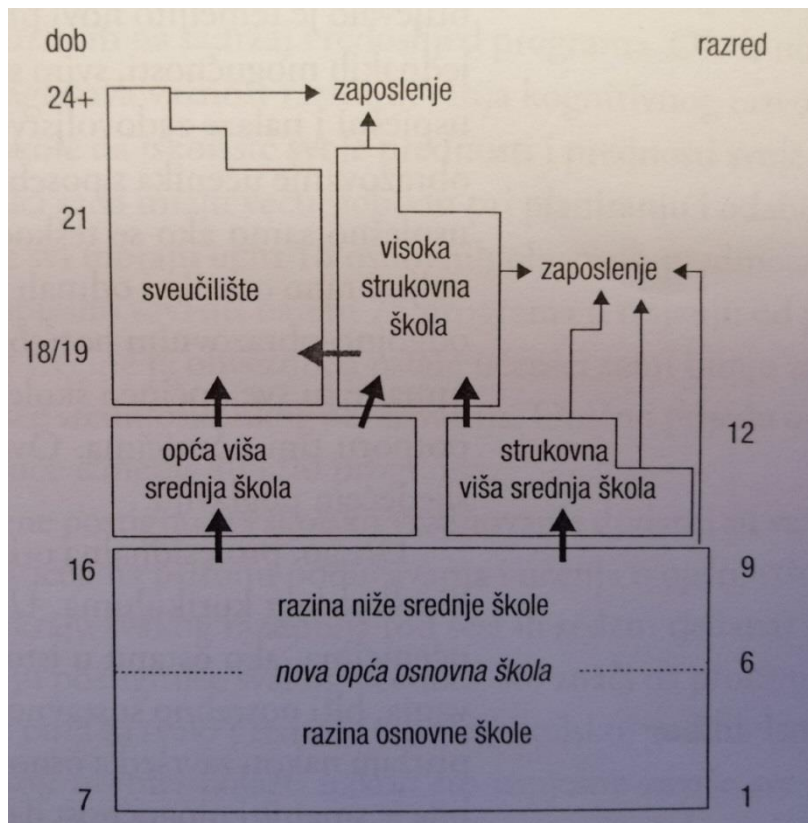
Dobar primjer sudjelovanja civilnog društva u razvoju obrazovne politike jest Finska udruga učitelja osnovnih škola (FPSTA). Ova je udruga već 1946. godine poduprla ideju o jedinstvenom sustavu osnovnog obrazovanja. Sredinom 1950-ih objavila je vlastiti program razvoja obrazovanja koji je bio popraćen razrađenim i dobro obrazloženim prijedlogom za jedinstveni sustav općeg obrazovanja. Za razliku od zahtjeva nastavničkih udruga povezanih sa sindikatom, ovaj je program bio napredan i usmjeren prema budućnosti. Izrada prijedloga trajala je pet godina, a potaknula je raspravu na nacionalnoj razini usmjerenu na potrebu za jačanjem jednakosti i društvene pravednosti putem ravnopravnijeg odgojno-obrazovnog sustava (Sahlberg, 2012).

Tablica 1. Promjene u broju upisanih učenika u niže srednje škole kroz godine (Sahlberg, 2012, str. 51.)

Školska godina	1955./1956.	1960./1961.	1965./1966.	1970./1971.
Broj upisanih učenika u niže srednje škole	34 000	215 000	270 000	324 000

„Temeljno stajalište vezano za staru strukturu bilo je da *svi ne mogu naučiti sve* ili, drugim riječima, da nadarenost u smislu sposobnosti pojedinca da se obrazuje nije u društvu ravnomjerno raspoređena.“ (Sahlberg, 2012). Colemanovo je izvješće, čiji se utjecaj osjećao u Finskoj, zastupalo stajalište da se temeljne sklonosti i osobine mlade osobe određuju kod kuće te na njih nije moguće bitno utjecati školovanjem. Nova *peruskoulu* (obvezna osnovna škola) trebala je odbaciti ta stajališta i tako pomoći izgraditi socijalno ravnopravnije društvo s visokim obrazovanjem koje će biti dostupno svima (Sahlberg, 2012).

Slika 2. Struktura odgojno - obrazovnog sustava u Finskoj nakon 1970. (izvor: Sahlberg, 2010, str. 53).

Na slici je prikazana osnovna zamisao *peruskoulu* (obvezne osnovne škole) – spajanje postojećih nižih srednjih škola, građanskih i osnovnih škola u jednu opću devetogodišnju javnu školu. Svi će se učenici upisivati u jednake devetogodišnje osnovne škole pod nadzorom lokalne školske uprave, bez obzira na njihovu društveno-ekonomsku situaciju, njihovo prebivalište ili njihove interese (Sahlberg, 2012).

Finska je s provođenjem reformi krenula 1972. godine i to u sjevernim područjima. Posljednje općine na jugu Finske prešle su na novi sustav opće obrazovanja 1979. godine. 1985. godine za sve je školske predmete napokon ukinuta podjela prema sposobnostima te od tada svi učenici rade prema istom kurikulumu i nastavnom planu i programu (Sahlberg, 2012).

Obrazovne se promjene u Finskoj nakon reforma općeg obrazovanja 1970-ih mogu prema Sahlbergu (2012) podijeliti na tri faze:

1. Preispitivanje teorijskih i metodoloških temelja (1980-te)

- Filozofske i odgojne pretpostavke na kojima se temeljio novi sustav obrazovanja zahtijevale su da uloga javnog obrazovanja bude odgajanje građana koji razmišljaju kritički i samostalno.
- Glavna tema tadašnjeg razvoja obrazovanja bila je ostvarenje dinamičnijeg koncepta znanja.
- Nastavnici su smatrali da bi novi pristupi nastavi doveli do smislenog učenja i shvaćanja, a veliki poticaj toj promjeni bila je pojava informacijskih i komunikacijskih tehnologija u tadašnjim školama.
- Finske je znanstvenike iz područja obrazovanja prevlast kognitivne psihologije i pojava konstruktivističkih teorija o učenju, kao i očekivana otkrića u neuroznanostima, potaknula na analizu postojećih koncepcija znanja i učenja u školama.
- Objavljeno je nekoliko stručnih priručnika za nastavnike i poslani su u škole.
- Iako su za prirodu razvoja obrazovanja u Finskoj ponajviše zaslužni Samo Finci, važno je priznati zasluge Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Ujedinjenog Kraljevstva i drugih nordijskih zemalja od kojih su preuzete neke od ideja.
- Temeljitiije shvaćanje znanja i učenja, nastavnici koji svjesno obraćaju pozornost na raznolikosti u učenju i podučavanju te primjena raznovrsnih metoda podučavanja pokazuju da su škole barem donekle napredovale u smislu učenja i podučavanja.

2. Unapređenje kroz umreživanje i samostalno upravljanje promjenama (1990-te)

- Reforma općeg obrazovanja iz 1970-ih te reforma nacionalnog kurikulumu iz 1994. često se smatraju glavnim obrazovnim reformama u Finskoj.

- Budući da su se škole poticale na suradnju s drugim školama i na povezivanje s roditeljima, njihova aktivna uloga bila je glavni nositelj promjena.
- *Akvarij* je projekt kojim je taj novi suradnički i samostalan pokret kulminirao, a čiji je cilj bio pretvoriti škole u zajednice aktivnog učenja.
- Početkom 1977. godine u projektu *Akvarij* sudjelovalo je 700 škola i 163 općine s više od tisuću projekata, što je obuhvaćalo oko 5000 nastavnika i 500 ravnatelja izravno uključenih u inicijativu.
- Taj je projekt bio usklađen s idejama o decentralizaciji, povećanoj autonomiji i uočljivijem identitetu škole.
- Iako je *Akvarij* sadržavao neke odlike koje su se povremeno smatrale znakovima povećane konkurencije među školama, cijenio je razmjenu ideja i zajedničko rješavanje problema. Tako je sprečavao da se škole smatraju konkurencijom.
- U osvit veće učinkovitosti administracije i strukturalnih reformi političkom je odlukom 1999. projekt ukinut.

3. Povećanje učinkovitosti struktura i administracije (od 2000. – danas)

- Strukturalne su reforme usredotočene na obrazovanje nakon srednje škole i učinkovitost cjelokupne obrazovne uprave.
- Glavna su područja finskog obrazovanja multikulturalizam, obrazovanje djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama te ukidanje administrativne granice između osnovnih i nižih srednjih škola.
- Mnogi ravnatelji i nastavnici voditelji očekuju nove smjernice za unapređenje škole kao nadomjestak za smanjenje školskih proračuna u mnogim dijelovima zemlje do čega je dovela usmjerenost na povećanje učinkovitosti i produktivnosti.

3. FINSKI ŠKOLSKI SUSTAV

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED)² sustav je osmišljen kao okvir za klasifikaciju obrazovnih aktivnosti, koje su definirane obrazovnim programima i rezultirajućim kvalifikacijama, u međunarodno priznate kategorije. Usvojen je na trideset šestom zasjedanju generalne konferencije UNESCO-a u studenom 2011. godine (International Standard Classification of Education ISCED 2011, 2012). ISCED klasificira obrazovne programe prema sadržaju koristeći dvije glavne unakrsne varijable – stupanj i područje obrazovanja.

Tablica 2. ISCED klasifikacija obrazovanja

ISCED 2011	
ISCED 01	Odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu
ISCED 02	Predškolsko obrazovanje
ISCED 1	Primarno obrazovanje
ISCED 2	Niže sekundarno obrazovanje
ISCED 3	Više sekundarno obrazovanje
ISCED 4	Postsekundarno netrećestupanjsko obrazovanje
ISCED 5	Kraće trećestupanjsko obrazovanje
ISCED 6	Prvostupnički ili ekvivalentni stupanj obrazovanja
ISCED 7	Magisterijski ili ekvivalentni stupanj obrazovanja
ISCED 8	Doktorat ili ekvivalentni stupanj obrazovanja

(International Standard Classification of Education ISCED 2011, 2012).

² Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED – The International Standard Classification of Education) pripada međunarodnoj obitelji ekonomskih i socijalnih klasifikacija Ujedinjenih naroda, koja koristi statistike iz cijelog svijeta s ciljem prikupljanja i analiziranja podataka usporedivih kako u pojedinim zemljama tako i na međunarodnoj razini.

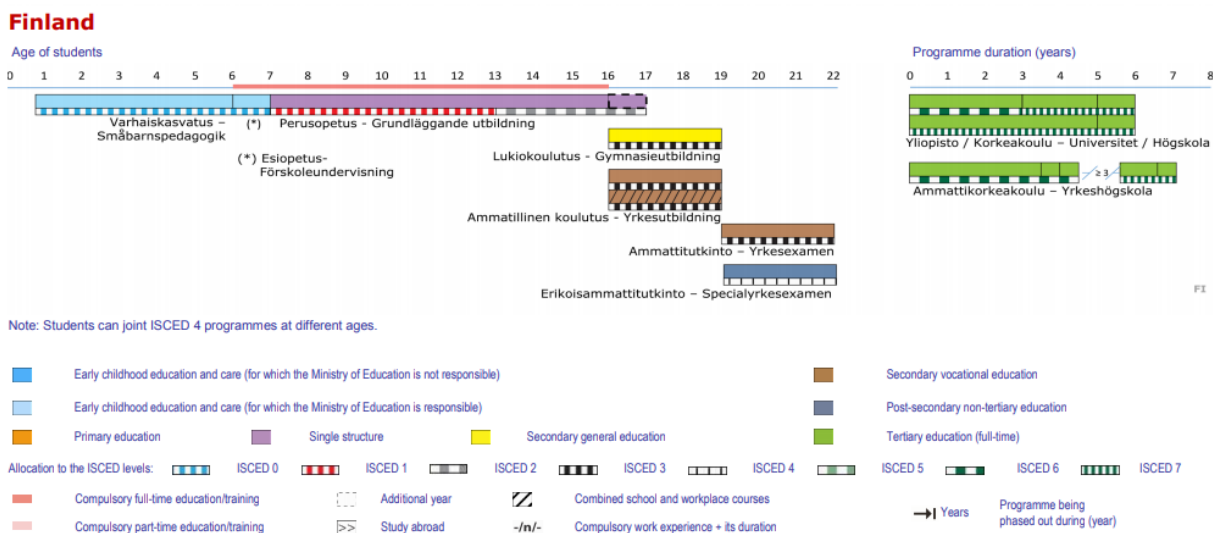
Finska je zemlja čiji odgojno - obrazovni sustav gotovo u potpunosti prati ISCED klasifikaciju (Slika 3).

Obrazovanje u Finskoj besplatno je na svim razinama, od predškolskog obrazovanja, odnosno obrazovanja u ranom djetinjstvu, do visokog obrazovanja. Udžbenici, obroci u školi i prijevoz za učenike besplatni su u obaveznom predškolskom i primarnom obrazovanju (Finnish education in a nutshell, 2017). Kvaliteta, efikasnost, jednakost i internacionalizam osnovni su ciljevi finskog obrazovanja (Damjanović, 2010, str. 202).

U Finskoj je 2017. godine sustav obveznog školstva pohađalo 556 742 učenika (Finland in figures, 2019).

U finskom obrazovnom sustavu ne postoji nešto što se može nazvati inspeksijskom službom, već se prigovori rješavaju preko lokalnih vlasti koje imaju ingerencije (Damjanović, 2010, str. 206).

Slika 3. *Struktura finskog odgojno - obrazovnog sustava (izvor: Eurydice: Key features of the Education System)*

3.1. ISCED 0 – ODGOJ I OBRAZOVANJE U RANOM DJETINJSTVU I PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Akt o odgoju i obrazovanju u ranom djetinjstvu također je definiran kao planirani i ciljno usmjereni subjekt obrazovanja, odgoja i skrbi, s naglaskom na pedagogiju. Snažan naglasak na pedagogiju nov je u zakonodavstvu (Eurydice³: Teaching and Learning in early childhood education and care: Finland). Glavni je cilj odgoja i obrazovanja u ranom djetinjstvu ojačati djetetove transverzalne kompetencije, tj. cjelinu koja se sastoji od znanja, vještina, stavova, vrijednosti i volje.

Odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu temelj su finskog obrazovnog sustava. Rano djetinjstvo faza je intenzivnog razvoja i učenja. Glavne razvojne promjene događaju se već prije školske dobi (Finnish national agency for education: National core curriculum for ECEC in a nutshell).

Nacionalni kurikulum definira pet međusobno povezanih područja kompetencija:

- razmišljanje i učenje
- kulturna kompetencija
- interakcija i samoizražavanje
- briga o sebi i vođenje svakodnevnog života
- višejezičnost i kompetencija u informatici

Odgajatelji imaju potpunu slobodu odabrati nastavne metode i materijale za podučavanje i učenje pod uvjetom da su u skladu s principima definiranim u nacionalno temeljnom kurikulumu. Nacionalni kurikulum također potiče korištenje što raznovrsnijih i što funkcionalnijih metoda rada kako bi se potaknule djetetova kreativnost, interakcija i sudjelovanje. Igra se smatra izvorom razvoja i učenja, stoga su ustanove za odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu odgovorne djeci pružiti što više besplatnih načina za igru. Metode rada i okruženje za učenje razvijaju se zajedno s djecom. Njihove ideje,

³ Eurydice je mreža koja omogućava europsku suradnju u području cjeloživotnog obrazovanja.

igra i rezultati njihovih napora vidljivi su u okruženju za učenje (Eurydice: Teaching and Learning in early childhood education and care: Finland).

Predškolsko je obrazovanje u Finskoj od kolovoza 2016. godine obavezno za svu šestogodišnju djecu. Roditelji su dužni svoje dijete upisati u predškolske ustanove, a županije i općine dužne su za svu djecu omogućiti besplatno predškolsko obrazovanje. Predškolsko obrazovanje može se odvijati u ustanovama za odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu ili u školama (Eurydice: Organisation of pre-primary education: Finland).

Cilj predškolskog obrazovanja prema nacionalnom kurikulumu jest promocija preduvjeta djeteta za rast, razvoj i učenje. Područja transverzalnih kompetencija u predškolskom obrazovanju definirane nacionalnim kurikulum su:

- razmišljanje i učenje
- kulturna kompetencija, interakcija i samoizražavanje
- pismenost
- briga o sebi i vođenje svakodnevnog života
- informatička kompetencija
- sudjelovanje i uključenost

Učitelji u Finskoj imaju veliku slobodu pri odabiru udžbenika i ostalih materijala i metoda učenja sve dok su u skladu s ciljevima definiranim u upravljačkim dokumentima i sve dok podržavaju učenje i dobrobit djece (Eurydice: Teaching and learning in pre-primary education: Finland).

U predškolskom obrazovanju učitelji mogu u suradnji s djetetom i skrbnikom formulirati individualni plan učenja za svako dijete, Djetetov plan predškolskog obrazovanja plan je za napredak njegova rasta i učenja. To je pedagoški dokument utemeljen na nastavnom planu i programu (Eurydice: Assessment in pre-primary education: Finland).

Evaluacija djece u odgoju i obrazovanju u ranom djetinjstvu kao takva ne postoji. Nema zahtjeva izvedbe za djecu, već je fokus na cjelokupnoj dobrobiti djeteta (Eurydice: Assessment in early childhood education and care: Finland). S druge strane, evaluacija u

predškolskom obrazovanju ima dva zadatka – koristi se za planiranje i razvoj obrazovanja te za dobrobit, rast i učenje svakog djeteta (Eurydice: Assessment in pre-primary education: Finland).

3.2. ISCED 1 i 2 – INTEGRIRANO PRIMARNO I NIŽE SEKUNDARNO OBRAZOVANJE – OSNOVNO OBRAZOVANJE

U Finskoj se osnovno obrazovanje odvija unutar jedne strukture, odnosno ne postoji podjela na primarno i niže sekundarno obrazovanje (Finnish education in a nutshell, 2017). Započinje u godini u kojoj učenik puni sedam godina života. Osnovno obrazovanje traje devet godina. Djetetova dob jedini je uvjet za upis jer svako dijete s prebivalištem u Finskoj pohađa osnovno obrazovanje. Ako je psihološkim ili medicinskim testovima dokazana djetetova spremnost za upis u prvi razred osnovne škole, ono ima pravo osnovno obrazovanje započeti godinu ranije (Eurydice: Organisation of single structure education: Finland).

Prvih šest razreda pripada razrednoj nastavi i jedan učitelj podučava sve predmete, uz pomoć stručnih učitelja za neke od njih (npr. glazbena i tjelesna kultura), a sedmi, osmi i deveti razred pripadaju predmetnoj nastavi gdje postoje predmetni učitelji – specijalisti (Matijević, 2006, str. 469).

Iako se broj škola u 21. stoljeću smanjuje, geografska dostupnost obrazovanja u Finskoj i dalje je relativno velika. Pristup školama osiguran je besplatnim prijevozom. Općine su dužne osigurati besplatan prijevoz za sve učenike kojima je udaljenost od kuće do škole veća od 5 km ili je put na neki drugi način težak, naporan ili opasan (Eurydice: Organisation of single structure education: Finland).

Tablica 3. Promjene u školskoj mreži u osnovnom obrazovanju 2006-2019 (izvor: Eurydice: Organisation of single structure education)

Godina	2006	2010	2016	2019
Ukupan broj škola	3 180	2 785	2 339	2 234
Ukupan broj učenika	578 918	542 200	537 100	541 200

Školska se godina sastoji od 190 radnih dana – od sredine kolovoza do početka srpnja sljedeće godine, odnosno do zadnjeg dana dvadeset i drugog radnog tjedna. Škole su otvorene pet dana u tjednu (Finnish education in a nutshell, 2017). Zbog različitog trajanja praznika na lokalnoj razini, samo je zadnji dan školske godine određen da bude svugdje isti. Svaka škola može posebno odrediti datum početka školske godine (Eurydice: Organisation of single structure education: Finland).

Pružatelji obrazovanja, obično lokalne obrazovne vlasti i same škole, izrađuju vlastite kurikulume u okviru nacionalnog osnovnog kurikuluma. Kurikulumi svake općine i škole detaljnije usmjeravaju poduku i školski rad, uzimajući u obzir lokalne potrebe i perspektive (Eurydice: Teaching and learning in single structure education: Finland).

Silabus osnovnog obrazovanja uključuje sljedeće predmete zajedničke svim učenicima: materinski jezik i književnosti (finski ili švedski), drugi nacionalni jezik (finski ili švedski), strani jezici, priroda i ekologija, zdravstveni odgoj, vjerski odgoj ili etika, povijest, matematika, fizika, kemija, biologija, geografija, tjelesni odgoj, glazbeni odgoj, likovni odgoj, ručni rad, domaćinstvo s ekonomijom, profesionalna orijentacija te izborni predmeti (Eurydice: Teaching and learning in single structure education: Finland).

Učitelji sami biraju pristupe i metode poučavanja koje primjenjuju kako bi postigli ciljeve navedene u kurikulumu. Finska je primjer zemlje u kojoj ne postoje školska inspekcija i standardizirani kurikulum (Sahlberg, 2012).

U nacionalnom kurikulumu ciljevi učenja transverzalnih kompetencija opisani su kao sedam područja kompetencija:

- razmišljati i učiti kako učiti
- kulturna pismenost, komunikacija i samoizražavanje
- vođenje svakodnevnog života, briga o sebi i drugima
- pismenost
- informatičke vještine
- poduzetničke i radne vještine
- sudjelovanje i izgradnja održive budućnosti

(Eurydice: Teaching and learning in single structure education: Finland).

Službenih preporuka u vezi s domaćim zadaćama nema. Zakon o osnovnom obrazovanju, međutim, određuje da učeniku nakon školskog dana, putovanja od kuće do škole i nazad te nakon pisanja domaće zadaće, mora ostati dovoljno vremena za odmor, hobije i rekreaciju (Eurydice: Teaching and learning in single structure education: Finland).

3.3. NASTAVNI KURIKULUM

Damjanović (2010) navodi kako u Finskoj postoje tri razine kurikuluma:

- nacionalni ili središnji kurikulum
- općinski ili lokalni
- školski kurikulum

Nacionalni kurikulum predstavlja temelj za planiranje, evaluaciju i implementiranje u školama. Nacionalni odbor za obrazovanje definira temelje, a lokalne sredine i škole imaju određenu autonomiju u izradi izvedbenih verzija kurikulum (Matijević, 2006, str.

470). U izradi nacionalnog kurikuluma, prema Damjanoviću, sudjeluju nastavnici, istraživači te izdavači udžbenika, a obnavlja se svakih deset godina.

Kada su se počele provoditi reforme (1972. godine), *Nacionalni kurikulum za opću obveznu školu* određivao je sadržaj, organizaciju i napredak podučavanja za cijelu zemlju. Struktura opće obvezne škole bila je slična za sve učenike, a Nacionalni kurikulum školama je omogućavao primjenu različitih metoda poučavanja u skupinama učenika različitih sposobnosti i osobnosti (Sahlberg, 2012).

4. OCJENJIVANJE

Prema Kadum-Bošnjak (2013) ocjenjivanje učenika u primarnom obrazovanju definira se kao postupak kojim se prati odgojno-obrazovni razvoj učenika i određuje razina koju je on u vezi s time polučio. Cilj ocjenjivanja učenika jest poticanje učenikova razvoja u skladu s načelima iz nacionalnog kurikuluma. Ocjene predstavljaju povratnu informaciju o napredovanju, socijalnim vještinama, sposobnostima samostalnog učenja te o svim ostalim rezultatima učenja (Matijević, 2006, str. 474). Cilj ocjenjivanja prema Aktu o osnovnom obrazovanju u Finskoj jest vođenje i poticanje učenja te razvoj učenikovih sposobnosti za samoocjenjivanje.

Ocjenjivanje mora biti provedeno što raznovrsnije, uzimajući u obzir dob i sposobnosti učenika. Nije bazirano samo na pismenom i usmenom ispitivanju i učenike se ne smije uspoređivati jedne s drugima. Ocjenjivanje nije usmjereno na učenikovu osobnost, narav i ostale psihičke karakteristike (Eurydice: Assessment in single structure education: Finland).

Kadum-Bošnjak (2013) navodi kako je potrebno odrediti odnos između provjeravanja i ocjenjivanja kako bi se shvatila bit ocjenjivanja. Provjeravanje učenika u primarnom obrazovanju Kadum-Bošnjak opisuje kao sastavni dio nastavnog procesa koji služi za utvrđivanje razine postignuća učenika.

Glavna vrsta ocjenjivanja učenika u Finskoj jest kontinuirana procjena tijekom obrazovanja i konačna ocjena. Kontinuirana procjena osigurava se kako bi se učenike usmjerilo i kako bi im se pomoglo u procesu učenja (Finnish education in a nutshell, 2017).

Učeničke aktivnosti i postignuća procjenjuju se na skali od sedam stupnjeva: 4 – 10. Zapravo je to skala od 10 stupnjeva, ali se podrazumijeva da nema tako slabog učenika koji bi trebao biti procijenjen s 1, 2 ili 3. Ostale ocjene, u slobodnom prijevodu, znače: 10 – izvrsno, 9 – vrlo dobro, 8 – dobro, 7 – zadovoljavajuće, dovoljno, 6 – manjkavo, 5 – jedva dovoljno, 4 – nedovoljno (Matijević, 2006, str. 477).

Ocjena pet (5) najniža je pozitivna ocjena, ocjene šest i sedam (6, 7) podsjećaju učenike da bi trebali uložiti dodatne napore u određenim nastavnim sadržajima, ocjene devet i deset (9, 10) koriste se za isticanje nekih obilježja učenika koji se bitno razlikuju u zalaganju, načinu rada te rezultatima u odnosu na druge učenike, a ocjena osam (8) je osnovna ocjena prema kojoj se određuju nacionalni kriteriji i standardi.

„U Finskoj su smatrali da nije dobro davati standarde za minimum jer bi to moglo izazvati negativne efekte. Postavljanje standarda za maksimum ili za svaku ocjenu također bi bilo neefektivno, jer bi sustav postao nefleksibilan i izazvalo bi rangiranje.“ (Damjanović, 2010, str. 214.).

Tablica 4. *Kriteriji ocjenjivanja u matematici za peti razred (izvor: Matijević, 2006, str.480.).*

OCJENA	OBJAŠNJENJE ZNAČENJA
10	svi rezultati ispita su izvrsni
9	neznatno bolji rezultati u odnosu na razinu 8
8	razina opisana kao zadovoljavajuća u službenom državnom kurikulumu
7	neznatne manjkavosti u odnosu na razinu 8
6	prosječne ocjene svih ispita oko 6
5	prosječne ocjene za sve ispite oko ocjene 5
4	veoma rijetko, slabi rezultati, problemi s ponašanjem i sl.

Osim brojčanih, odnosno numeričkih ocjena, koriste se i opisne (verbalne) ocjene. Opisne (verbalne) ocjene mogu se upotrebljavati od prvog do sedmog razreda. Osim toga, opisne se ocjene mogu upotrebljavati pri ocjenjivanju izbornih predmeta, za učenike koji ponavljaju razrede, kod ocjenjivanja učenika kojima finski jezik nije materinski jezik te uvijek kao dopuna numeričkom ocjenjivanju (Matijević, 2006, str. 477). Matijević navodi kako je za učenike do petog razreda ocjenjivanje u pravilu opisno, a za učenike petog i šestog razreda postupno se uvodi numeričko ocjenjivanje, ali se i dalje može kombinirati s verbalnim ocjenjivanjem.

U završnoj fazi osnovnog obrazovanja osnovni predmeti koji se ocjenjuju broičano jesu materinski jezik i književnost, prvi i drugi nacionalni jezik (finski i švedski), matematika, fizika, kemija, biologija, geografija, zdravstveno prosvjećivanje, religija ili etika, povijest, društvene znanosti, glazbena kultura, likovna kultura, tehnički odgoj, tjelesni odgoj i domaćinstvo (Matijević, 2006, str. 478). Opisnim (verbalnim) ocjenama ocjenjuju se izborni predmeti koji imaju manje od dva radna sata tjedno te moduli koji se sastoje od takvih nastavnih planova.

Zadatak zaključnog ocjenjivanja jest definirati koliko je dobro po završetku svog obrazovanja učenik ostvario ciljeve nastavnog plana osnovnog obrazovanja u raznim predmetima (Matijević, 2006, str. 477). Kriteriji zaključnog ocjenjivanja u osnovnom obrazovanju pripremljeni su za sve osnovne predmete, a definiraju stupanj znanja i vještina ili ponašanja potrebnih za ocjenu osam (8). Učenik će dobiti ocjenu osam (8) ako bude pokazao uspjeh na razini koja je potrebna za određeni predmet ili varijablu. Ako se neki od kriterija ne zadovolje, moguće ih je kompenzirati nadmašivanjem standarda drugih kriterija.

Ako je učenik iz svih predmeta ostvario pozitivnu ocjenu (minimalno 5) može napredovati u viši razred. Ipak, postoji mogućnost prelaska u viši razred iako učenik ima nezadovoljavajuće ocjene. Ako je zaključeno da će učenik moći normalno pratiti nastavu i nositi se sa zahtjevima sljedeće školske godine, može napredovati u viši razred. U Finskoj ponavljanje razreda nije čest slučaj. Ako učitelj primijeti da učeniku prijete nedovoljna ocjena, mora o tome na vrijeme obavijestiti i učenika i njegove roditelje/skrbnike. Kada se primijeti problem treba ga rješavati povećanim mjerama podrške i intenziviranom suradnjom s učenikovim roditeljima/skrbnicima (Eurydice: Pupil assessment). Postoji i mogućnost popravnog ispita koji se odvija u jesen, prije početka sljedeće školske godine. Termin, sadržaj i postupak popravnog ispita dogovara se s roditeljima. Ako učenik prođe na popravnom ispitu, prelazi u viši razred. Ako učenik na popravnom ispitu dobije negativnu ocjenu i ne položi ispit, mora ponavljati razred. Učenik koji ponavlja razred ponovno sluša sve predmete i svi se predmeti ocjenjuju ispočetka, bez obzira na ocjene koje je učenik imao prvi puta.

Prema Matijeviću (2006), škola tijekom školske godine izdaje dvije svjedodžbe: polugodišnju i godišnju. Nakon što je savladao propisane zadatke, učenik dobiva godišnju svjedodžbu i prelazi u sljedeći razred.

5. OBRAZOVANJE UČITELJA

Finska matura (završetak srednjoškolskog obrazovanja) generalno daje mogućnost nastavka školovanja u visokom školstvu. I učenici sa završenim stručnim srednjoškolskim obrazovanjem imaju mogućnost nastaviti školovanje u visokoškolskoj ustanovi. Generalni je uvjet za pristup upisu u visokoškolsku ustanovu završeno srednjoškolsko obrazovanje (opće ili strukovno) (Finnish education in a nutshell, 2017).

Više obrazovanje u Finskoj moguće je na sveučilištima i veleučilištima (UAS). Razlika je između ovih dvaju tipova visokoobrazovnih ustanova sljedeća:

- sveučilišta naglasak stavljaju na znanstveno istraživanje i podučavanje
- veleučilišta naglasak stavljaju na praktičniji pristup usvajanju znanja.

Finsko visoko školstvo nudi *Bachelor's degree* (prvostupnik struke), *Master's degree* (magistar struke) te znanstvene i umjetničke postdiplomske programe. Studenti prvo stječu titulu prvostupnika, a potom mogu nastaviti školovanje kako bi stekli i titulu magistra. Trajanje visokoškolskog programa za stjecanje titule magistra struke je pet godina, no u praksi to prosječno traje šest godina (Finnish education in a nutshell, 2017). Obrazovanje nastavnika omogućeno je na jedanaest sveučilišta, a strukovno obrazovanje i osposobljavanje učitelja dostupni su na pet strukovnih škola za nastavnike koje djeluju zajedno sa veleučilištima (OECD, 2003).

Obrazovanje učitelja razredne i predmetne nastave koja provode sveučilišta dovode do visokog akademskog stupnja obrazovanja (*Master's degree*) koji se traži od svih nastavnika u osnovnom obrazovanju i u općem višem sekundarnom obrazovanju (OECD, 2003). Visoko školstvo učenicima, odnosno studentima, u Finskoj ne daje samo opće znanje već i praktično profesionalno znanje ključno za njihovu buduću profesiju. Svaki smjer uključuje i praktičan rad, odnosno *on-the-job learning*, svojevrsnu praktičnu nastavu. Po završetku veleučilišta (prvostupnik struke), student može nastaviti školovanje kako bi stekao titulu magistra struke (Finnish education in a nutshell, 2017).

Učiteljska je profesija jedna od najatraktivnijih izbora karijere u Finskoj. Upravo iz tog razloga vrlo mali postotak, oko 10% prijavljenih studenata, bude prihvaćen u visokoškolske ustanove specijalizirane za tu profesiju jer ti fakulteti imaju vrlo velik i kvalitetan izbor kandidata. (Finnish education in a nutshell, 2017). Iako je jedan od najatraktivnijih izbora karijere u Finskoj, istraživanja koja se bave percepcijom učiteljskog i nastavničkog posla pokazala su da se u studentskoj populaciji slika tog zanimanja mijenja i da se sve češće se opisuje kao težak posao čija težina nije praćena odgovarajućom kompenzacijom, tj. visinom plaće (Vizek Vidović, Vlahović-Štetić, Pavin, Rijavec, Miljević-Ridički, Žižak, 2005).

Budući da se ponuda upisnih kvota za studente bira na središnjoj razini, sveučilišta nisu slobodna otvoriti onoliko mjesta za prijavu koliko žele (Andere, 2015).

U prvih šest razreda obvezne osnovne škole učitelji su učitelji razredne nastave, tj. nisu specijalizirani za određeno područje. U sljedećim trima razredima osnovne škole te u višim obrazovnim razinama učitelji, odnosno predavači, su specijalizirani za pojedini predmet te uz magisterij iz područja koje predaju posjeduju i magisterij iz pedagoških znanosti (Finnish education in a nutshell, 2017). Nastavno osoblje obavezno je sudjelovati u stručnom usavršavanju minimalno tri radna dana izvan nastave u jednoj školskoj godini (OECD, 2003).

Uobičajeni zahtjevi potrebni za zvanje profesora su doktorat, znanstvene kompetencije, iskustvo u nastavi utemeljenoj na istraživanjima, međunarodno iskustvo i relevantno praktično iskustvo (Eurydice: Management Staff for Higher Education: Finland).

Ravnatelj škole trebaju imati završen visok akademski stupanj uz potrebne kvalifikacije učitelja. Osim toga, potrebno je imati i certifikat edukacijske administracije kao i odgovarajuće iskustvo (Finnish education in a nutshell, 2017).

Rektori se najčešće imenuju iz redova profesora određenog sveučilišta. Osim magisterija moraju imati i doktorat ili zvanje stalnog profesora (Finnish education in a nutshell, 2017). Uz to su im potrebna znanja i iskustva na polju sveučilišta primijenjenih znanosti i uprave. Moguće je imenovati i osobu s magisterijem ukoliko se ta osoba smatra posebno zaslužnom za tu poziciju (Eurydice: Management Staff for Higher Education: Finland).

6. ULAGANJE U ŠKOLSTVO

Financiranje školstva podijeljeno je između države i lokalnih samouprava. Većina privatnih škola ne razlikuje se od onih državnih, s obzirom na to da su i takve škole javno financirane (Finnish education in a nutshell, 2017). Finska je 2009. godine potrošila 6.4 % svog bruto domaćeg proizvoda na obrazovanje, pri čemu 97.6 % tih sredstava dolazi iz javnih izvora (Sauter, Hess, 2012).

Financiranje predškolskog i primarnog školstva provode određena geografska područja. Ono se bazira na broju djece u dobi 6 – 15 godina koji živi u tom području i posebnim uvjetima tog određenog područja. Ti uvjeti nisu predodređeni, već svako područje samostalno donosi uvjete financiranja (Finnish education in a nutshell, 2017). Lokalne samouprave predškolsko i primarno školstvo financiraju sa 75 % udjela, dok ostalih 25 % financira država (Eurydice: Early Childhood and School Education Funding: Finland).

Više osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, gimnazijsko i strukovno, financira se ovisno o broju učenika prijavljenih u određenoj školi te ovisno o iznosu koji određuje Ministarstvo obrazovanja i kulture (Finnish education in a nutshell, 2017).

Financiranje visokog školstva bazira se na temelju troška po pojedinom studentu, financiranju projekata te uspjehu. Veleučilišta se financiraju i iz vanjskih izvora. Obje se vrste visokoškolskih ustanova, sveučilišta i veleučilišta, stimulira da financiranje što više baziraju upravo na uspjehu (Finnish education in a nutshell, 2017). Iako su visokoškolske ustanove neovisne pravne osobe, glavna odgovornost za financiranje i dalje je na državi (Eurydice: Higher education funding: Finland).

7. PISA – TAJNA FINSKOG USPJEHA

PISA (Programme for International Student Assessment) testovi ili istraživanja pokrenuti su 2000. godine te se provode svake tri godine. Cilj je ovog istraživanja procijeniti sposobnost mladih da svoja znanja i vještine iskoriste u stvarnim životnim izazovima, a da ne brinu samo o vrhunskim rezultatima u školskim zadacima. Test provjerava čitalačku, matematičku i prirodoslovnu pismenost. U Finskoj je PISA-u vodio Obrazovno-istraživački tim Sveučilišta Jyväskylä (Välijärvi, Kupari, Linnakylä, Reinikainen, Sulkunen, Törnroos, Arffman, 2007).

Kao primjer uzet ćemo rezultate iz 2003. godine iz područja matematičke pismenosti. Te su godine prema nacionalnim testovima finski učenici ostvarili najbolji rezultat matematičke pismenosti u kategoriji OECD-a (Organisation for Economic Co-operation and Development) te drugi najbolji rezultat između svih država sudionika. Četvrtina učenika postigla je odličan rezultat, a polovica vrlo dobar. Broj učenika koji su ostvarili slabiji rezultat prema međunarodnim standardima izuzetno je nizak. Ipak, broj vrhunskih rezultata bio je manji od očekivanog. Razlike u uspješnosti djevojaka ili mladića, kao i rezultati iz urbanih i ruralnih sredina, vrlo su male. Također, budući da su u Finskoj službeni jezici finski i švedski, razlike u rezultatima između učenika kojima je prvi jezik finski i onih kojima je to švedski bile su minimalne (Välijärvi i sur., 2007).

„Finska je zemlja koja se redovito, iznimno visoko plasira na ljestvicama učeničkog postignuća u međunarodnim komparativnim studijama učeničkih postignuća, posebno u području jezičnog izražavanja i društvenih znanosti“ (Vizek Vidović i sur., 2005).

Razlozi za takav uspjeh leže upravo u finskom obrazovno-odgojnom sustavu. Omogućavanje jednakih mogućnosti svakom učeniku, bez obzira na njegove mogućnosti, obiteljsku pozadinu, poticanje individualnosti svakog učenika, kvalitetni učitelji i nastavnici, fleksibilnost kurikuluma i pedagoška sloboda, a također i politička situacija (Välijärvi i sur., 2007).

8. ZAKLJUČAK

Dok finski obrazovni sustav danas u svijetu ima reputaciju jednog od najkvalitetnijih, onaj koji se uzima za primjer, put do takva sustava kakav danas poznajemo nije bio lagan. Zahtijevao je brojne reforme, promjene i, prije svega, vrijeme kako bi te promjene pokazale svoj učinak.

Poslije Drugog svjetskog rata pokrenute su brojne reforme u finskim političkim, gospodarskim i društvenim strukturama. Bilo je potrebno isto napraviti i s obrazovnim i drugim društvenim ustanovama, a promjene su bile brze i korjenite. Obrazovanje u Finskoj ima vrlo važnu ulogu. Finci, za razliku od nekih drugih naroda, misle kako je za opći uspjeh i kvalitetan standard potrebno ulagati u znanje i s promjenama započeti upravo u samom obrazovanju jer se znanje u Finskoj smatra kapitalom.

Jednakost učenika bez obzira na mogućnost, kvalitetno nastavno osoblje, autonomija učitelja i nastavnika, vrednovanje znanja i sposobnosti umjesto pukog ocjenjivanja, fleksibilan kurikulum, individualni pristup učeniku, jednakost među školama, pa čak i javnim i privatnim – sve je to srž uspjeha. Ne izgleda toliko teško i neizvedivo, dapače, čini se itekako izvedivim, uz mnogo truda, volje i nešto vremena.

LITERATURA

1. Akt o osnovnom obrazovanju (Basic education act) na adresi <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1998/en19980628.pdf> (03.05.2020.)
2. Andere, E. M. (2015). Are teachers crucial for academic achievement? Finland educational success in a comparative perspective. *Education Policy Analysis Archives*, 23(39)
3. Damjanović, R. (2010). Finski obrazovni sustav – refleksija na studijsku posjetu, *Metodički ogledi*, 17(1-2), str. 201-224
4. Eurydice. Description of education system: Finland na adresi https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/finland_en (03.05.2020.)
5. Finnish education in a nutshell (2017). Grano Oy
6. Hargreaves, A., Halász, G., Pont, B. (2007). *School leadership for systematic improvement in Finland – A case study report for the OECD activity improving school leadership* na adresi <http://www.oecd.org/education/school/39928629.pdf> (17.05.2020.)
7. International Standard Classification of Education ISCED 2011 (2012). UNESCO Institute for Statistics
8. Kadum – Bošnjak, S. (2013). *Dokimologija u primarnom obrazovanju*, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
9. Matijević, M. (2006). Ocjenjivanje u finskoj obaveznoj školi. *Odgojne znanosti*, 8(2), str. 469-495
10. National core curriculum for ECEC in a nutshell na adresi <https://www.oph.fi/en/education-and-qualifications/national-core-curriculum-ecec-nutshell> (04.05.2020.)
11. OECD (2003). Attracting, developing and retaining effective teachers: Country background report for Finland na adresi <https://www.oecd.org/edu/school/5328720.pdf> (04.05.2020.)
12. Sahlberg, P. (2012). *Lekcije iz Finske: Što svijet može naučiti iz obrazovne promjene u Finskoj*. Zagreb: Školska knjiga

13. Sauter, M., Hess, A. (2012). The Most Educated Countries in the World na adresi <https://247wallst.com/investing/2012/09/21/the-most-educated-countries-in-the-world/> (17.05.2020.)
14. Statistics Finland (2019). *Finland in figures* na adresi <https://toolbox.finland.fi/life-society/finland-in-figures-2019/> (03.05.2020.)
15. Välijärvi, J., Kupari, P., Linnakylä, P., Reinikainen, P., Sulkunen, S., Törnroos, J., Arffman, I. (2007). *The finnish success in Pisa – And some reasons behind it*. Jyväskylä: Kirjapaino Oma Oy.
16. Vizek Vidović, V., Vlahović-Štetić, V., Pavin, T., Rijavec, M., Miljević-Ričički, R., Žižak, A. (2005). *Cjeloživotno obrazovanje učitelja i nastavnika: Višestruke perspektive*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

9. POPIS TABLICA

Tablica 1. Promjene u broju upisanih učenika u niže srednje škole kroz godine (Sahlberg, 2012)

Tablica 2. ISCED klasifikacija obrazovanja (International Standard Classification of Education ISCED 2011, 2012)

Tablica 3. Promjene u školskoj mreži u osnovnom obrazovanju 2006-2019 (Eurydice: Organisation of single structure education: Finland)

Tablica 4. Kriteriji ocjenjivanja u matematici za peti razred (Matijević, 2006)

Životopis

Lucija Vinceković rođena je 20. srpnja 1994. godine u Zagrebu.

2001. godine upisuje VI. osnovnu školu u Varaždinu i Glazbenu školu u Varaždinu u kojoj se opredjeljuje za instrument klavir. Drugu gimnaziju Varaždin upisuje 2009. godine. Nakon završene srednje škole, 2013. godine upisuje Učiteljski fakultet – Odsjek u Čakovcu, Sveučilišta u Zagrebu, smjer studij razredne nastave, modul odgojne znanosti.

Od stranih jezika govori, piše i razumije engleski jezik te njemački jezik na početnoj razini.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Lucija Vinceković, izjavljujem kako je diplomski rad *Opće odrednice finskog odgojno-obrazovnog sustava* samostalno napisan uz mentorstvo doc.dr.sc. Tomislava Topolovčana i kako se nisam koristila drugim izvorima osim onih navedenih u radu.

Lucija Vinceković
